

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT**

Prishtinë, më 14 dhjetor 2012
Nr. ref.: RK330/12

AKTVENDIM PËR PAPRANUESHMËRI

në

Rastin Nr. KI84/12

Parashtruesi

**Sindikata e Pavarur e Pensionistëve dhe Invalidëve të Punës, përfaqësuar nga
z. Rifat Halili, kryetar i Sindikatës, dega në Vushtrri**

**Kërkesë për përmirësimin e mirëqenies së pensionistëve dhe për realizimin e të
drejtës së përfitimit të pensioneve për invalidët e punës nga autoritetet
shtetërore**

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

e përbërë nga:

Enver Hasani, Kryetar
Ivan Čukalović, Zëvendëskryetar
Robert Carolan, gjyqtar
Altay Suroy, gjyqtar
Almiro Rodrigues, gjyqtar
Snezhana Botusharova, gjyqtare
Kadri Kryeziu, gjyqtar, dhe
Arta Rama-Hajrizi, gjyqtare

Parashtruesi i kërkesës

1. Parashtrues i kërkesës është Sindikata e Pavarur e Pensionistëve dhe Invalidëve të Punës, dega në Vushtrri, përfaqësuar nga z. Rifat Halili, kryetar i së njëjtës.

Objekti i çështjes

2. Çështja bazë e lëndës së parashtruar në Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata) ka të bëjë me kërkesën/ankesën e Sindikatës së Pavarur të Pensionistëve dhe Invalidëve të Punës, dega në Vushtrri, për përmirësimin e mirëqenies së pensionistëve të Republikës së Kosovës dhe për realizimin e të drejtës së përfitimit të pensioneve për invalidët e punës.
3. Parashtruesi i kërkesës ka shtruar, po ashtu, edhe këto çështje:
 - a. Të caktohet pensioni dhe shkalla e invaliditetit për kontributpaguesit në lartësinë 60% nga paga mesatare e të punësuarve në Administratë dhe në Shërbime Publike;
 - b. Të nxirret Ligji i ri për Pensionistët dhe Invalidët e punës, për faktin që ende nuk ka ligj për sigurimin pensional dhe invalidor;
 - c. Të nxirret Ligji për Sigurimin Shëndetësor, sepse tash e 13 vjet ai ende nuk është nxjerrë.

Baza juridike

4. Neni 113.7 i Kushtetutës, neni 22 i Ligjit për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës, Nr. 03/L-121, i 15 janarit 2009 (në tekstin e mëtejme: Ligji), dhe rregulli 28 i Rregullores së punës të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Rregullorja e punës).

Procedura në Gjykatë

5. Më 18 shtator 2012, parashtruesi i kërkesës e dorëzoi kërkesën të pakompletuar në Gjykatë.
6. Më 25 shtator 2012, parashtruesit i është kërkuar që kërkesën e parashtruar ta plotësojë me dokumentacion të nevojshëm.
7. Më 1 tetor 2012, parashtruesi dorëzoi përgjigjen në kërkesë dhe kërkesa u regjistrua me nr. KI84/12.
8. Më 5 tetor 2012, Kryetari, me vendimin GJR. KI84/12, caktoi gjyqtaren Snezhana Botusharova gjyqtare raportuese. Të njëjtën ditë, Kryetari, me vendimin KSH. KI84/12, caktoi Kolegjin shqyrtues në përbërje të gjyqtarëve: Robert Carolan (kryesues), Altay Suroy (anëtar) dhe Ivan Čukalović (anëtar).
9. Më 6 dhjetor 2012, Kolegji shqyrtues e shqyrtoi raportin e Gjyqtarit raportues dhe i rekomandoi Gjykatës në përbërje të plotë papranueshmërinë e kërkesës.

Përmbledhja e fakteve

10. Më 3 qershor 2003, Sindikata e Pavarur e Pensionistëve dhe Invalidëve të Punës të Kosovës dhe Bashkimi i Sindikatave të Pavarura të Kosovës, paraqitën një padi në Gjykatën Komunale në Prishtinë, siç thuhet, kundër Republikës së Serbisë, duke u thirrur në ish-Kushtetutën e Kosovës (Gazeta Zyrtare e KSAK, nr. 4/1974; Ligji mbi sigurimin pensional dhe invalidor; Gazeta Zyrtare e KSAK, nr. 26/1983 dhe nr. 26/1986; Gazeta Zyrtare e KSAK, nr. 44/1983).

11. Sindikata e Pavarur e Pensionistëve i është drejtuar Kryeministrit të Qeverisë së Kosovës me një kërkesë për zbatimin e Vendimit të Kuvendit të Kosovës, të 7 korrikut 2005, dhe kishte kërkuar hartimin e Ligjit për sigurimin pensional dhe invalidor (akti nr. 01.05.2006, drejtuar Ministrit të Shëndetësisë, për ndërmarrjen e masave për nxjerrjen e Ligjit, si dhe kërkesën për shërimin e pensionistëve nga organet shtetërore).
12. Më pas, parashtruesi (Sindikata) i kishte shkruar Kryetarit të Kuvendit të Kosovës, duke e njoftuar për, siç thuhet, shkeljen e Ligjit për sigurimin pensional dhe invalidor, si dhe shkeljen e Rregullores së UNMIK-ut, nr. 1999/24, më 12 dhjetor 1999, për pagimin e pensioneve. Parashtruesi, gjithashtu, i ishte drejtuar me një shkresë edhe Presidentit të Kosovës, ku, ndër të tjera, kishte kërkuar që të bisedohej për gjendjen e pensionistëve dhe për mundësinë e përmirësimit të mirëqenies së tyre. Sipas Sindikatës, Presidenti i Kosovës nuk kishte pranuar të bisedojë për çështjet në fjalë (akti nr. 6/22.01.2007). Më pas, parashtruesi i kishte shkruar Ministrit të MPMS-së dhe kishte kërkuar nga i njëjti zbatimin e Ligjit për pensionistët dhe invalidët e punës, zbatimin e Rregullores së UNMIK-ut, nr. 1999/24. Parashtruesi u ishte drejtuar, gjithashtu, edhe të gjitha partive politike, nga të cilat kishte kërkuar përkrahje në realizimin e të drejtave për pensionistët, duke zbatuar ligjet në fuqi.
13. Parashtruesi pohon se, në vazhdimësi, ju kishte shkruar autoriteteve të vendit, duke kërkuar nga të njëjtit realizimin e të drejtës për sigurimin pensional dhe invalidor. Së fundmi, pohon se janë njoftuar deputetët e Kuvendit të Republikës së Kosovës për pakënaqësitë dhe për mospërfilljen e kërkesave të pensionistëve dhe invalidëve të punës nga autoritetet kompetente të vendit.

Pretendimet e parashtruesit

14. Parashtruesi i kërkesës pretendon se me mosmiratimin e Ligjit për sigurimin pensional dhe invalidor dhe të Ligjit për sigurimet shëndetësore, si dhe refuzimit të dhënies së pensioneve për invalidët e punës nga autoritetet qeveritare, pensionistëve u janë shkelur të drejtat e tyre të garantuara me nenin 3.1 [Barazia Para Ligjit]; me nenin 7.1 [Vlerat]; me nenin 16.1 [Epërsia e Kushtetutës]; me nenin 19, paragrafi 1 dhe 2 [Zbatimi i së drejtës ndërkombëtare]; me nenin 22, paragrafi 1, 2 dhe 3 [Zbatimi i drejtpërdrejtë i marrëveshjeve dhe instrumenteve ndërkombëtare]; me nenin 23 [Dinjteti i njeriut]; me nenin 25.1 [E drejta për jetën]; me nenin 27 [Ndalimi i torturës, trajtimit mizor, çnjerëzor ose poshtërues]; me nenin 51, paragrafi 1 dhe 2 [Mbrojtja shëndetësore dhe sociale]; me nenin 84.2 [Kompetencat e Presidentit]; me nenin 119.4 [Parimet e përgjithshme] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës; dhe me nenet 7, 22 dhe 25.1 të Deklaratës Universale për të Drejtat e Njeriut.

Vlerësimi i pranueshmërisë së kërkesës

15. Gjykata, në mënyrë që të jetë në gjendje të gjykojë kërkesën e parashtruesit, duhet që, së pari, të vlerësojë nëse parashtruesi i kërkesës i ka plotësuar kërkesat e parapara me Kushtetutë, siç specifikohen më tutje në Ligj dhe në Rregullore të punës.
16. Parashtruesi i kërkesës duket të jetë i pakënaqur me autoritetet qeveritare, të cilat janë të thirrura që t'i parashohin dhe t'i rregullojnë çështjet që kanë të bëjnë me politikën sociale, përkatësisht me rregullimin e statusit të pensionistëve dhe invalidëve të punës. Parashtruesi ankohet edhe ndaj vendimeve të lëshuara nga autoritetet e Ministrisë së Punës dhe Mirëqenies Sociale (MPMS) përkitazi me refuzimin e të drejtës së përfitimit të pensioneve për invalidët e punës.
17. Parashtruesi, gjithashtu, ka adresuar në Gjykatë shqetësimet e tij sa i përket Ligjit për sigurimin e pensioneve për pensionistët dhe invalidët e punës, si dhe sa i përket

vonesës pa arsye të nxjerrjes së Ligjit për sigurimet shëndetësore nga Qeveria e Republikës së Kosovës, përkatësisht nga ministria përkatëse.

18. Gjykata ka vërejtur se parashtruesi i kërkesës nuk ka specifikuar ndonjë akt të autoritetit publik (*shih, neni 48 i Ligjit për Gjykatën Kushtetuese*), me të cilin pretendon se i janë shkelur të drejtat e garantuara me Kushtetutë dhe me konventa ndërkombëtare që aplikohen drejtpërdrejt në Republikën e Kosovës. Por, vetëm ka ngritur çështjet që kanë të bëjnë me rregullimin e politikave sociale, përkatësisht me përmirësimin e mirëqenies së pensionistëve dhe të invalidëve të punës, duke kërkuar nga Gjykata që të sqarojë se përse kërkesat e parashtruesit, përkitazi me të drejtat e pensionistëve dhe të invalidëve të punës, nuk janë marrë parasysh nga autoritetet shtetërore.

19. Gjykata i referohet nenit 113, paragrafi 1, të Kushtetutës, që parasheh:

Neni 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara]

1. "Gjykata Kushtetuese vendos vetëm për rastet e ngritura para Gjykatës në mënyrë ligjore nga pala e autorizuar".

20. Në rastin konkret, parashtruesi i kërkesës ka kërkuar nga Gjykata që t'u bëjë thirrje autoriteteve qeveritare, përkatësisht ministrive përkatëse, që të hartojnë Ligjin për pensionistët dhe invalidët e punës, si dhe nxjerrjen e Ligjit për sigurimin shëndetësor.
21. Përkitazi me këtë, Gjykata i referohet nenit 4 të Kushtetutës që përcakton në mënyrë të qartë formën e qeverisjes dhe ndarjen e pushteteve:

Neni 4 [Forma e Qeverisjes dhe Ndarja e Pushtetit]

[...]

2. Kuvendi i Republikës së Kosovës ushtron pushtetin legjislativ

[...]

4. Qeveria e Republikës së Kosovës është përgjegjëse për zbatimin e ligjeve e politikave shtetërore dhe i nënshtrohet kontrollit parlamentar.

22. Neni 65 i Kushtetutës ka përcaktuar qartë kompetencat e Kuvendit të Republikës së Kosovës:

Neni 65 [Kompetencat e Kuvendit]

[...]

(1) miraton ligje, rezoluta dhe akte të tjera të përgjithshme;

23. Po ashtu, neni 93 i Kushtetutës përcakton qartë kompetencat e Qeverisë:

Neni 93 [Kompetencat e Qeverisë]

Qeveria ka këto kompetenca:

(1) propozon dhe zbaton politikën e brendshme dhe të jashtme të vendit;

[...]

(3) propozon Kuvendit projektligje dhe akte të tjera;

(4) merr vendime dhe nxjerr akte juridike ose rregullore, të nevojshme për zbatimin e ligjeve.

24. Megjithatë, neni 113 i Kushtetutës, në mënyrë të qartë ka paraparë se kush mund të konsiderohet palë e autorizuar që të referojë çështje kushtetuese, përkitazi me vlerësimin e kushtetutshmërisë së një akti të një autoriteti publik dhe përkitazi me vlerësimin e kushtetutshmërisë së një ligji.

25. Faktikisht, parashtruesi i kërkesës në rastin konkret vepron si person juridik dhe i referohet nenit 113.7 të Kushtetutës, si bazë juridike për parashtrimin e kërkesës së tij.
26. Duke i vlerësuar dhe duke i analizuar me kujdes kërkesat e parashtruesit, Gjykata konstaton se parashtruesi i kërkesës, si person juridik, në rastin konkret nuk mund të konsiderohet palë e autorizuar që të mund të referojë çështje kushtetuese “*in abstracto*” përkitazi me kërkesën e tij për nxjerrjen e ligjeve dhe për miratimin e tyre, edhe pse parashtruesi posedon autoritet legjitim që t’i përfaqësojë dhe t’i mbrojë interesat dhe të drejtat e anëtarëve të Sindikatës, në rastin konkret, pensionistëve dhe invalidëve të punës.
27. Përveç kësaj, Kushtetuta e Republikës së Kosovës nuk parasheh *actio popularis*, që është modalitet i ankesave individuale, çfarë i mundëson cilitdo individ, që tenton të mbrojë interesin publik dhe rendin kushtetues, t’i drejtohet Gjykatës Kushtetuese me pyetje dhe me kërkesa të caktuara, duke aluduar për shkelje të të drejtave kushtetuese të një individi a të një grupi të caktuar.
28. Prandaj, Gjykata konsideron se parashtruesi i kërkesës nuk është palë e autorizuar që të referojë çështje kushtetuese “*in abstracto*” përkitazi me rregullimin e statusit të pensionistëve dhe të invalidëve të punës dhe, për këtë arsye, në pajtim me nenin 113.1 të Kushtetutës, kjo kërkesë konsiderohet e papranueshme.
29. Rrjedhimisht, në pajtim me nenin 113.7 të Kushtetutës, me nenin 20 të Ligjit, dhe me rregullin 56.2 të Rregullores së punës, kërkesa është e papranueshme.

PËR KËTO ARSYE

Gjykata Kushtetuese, në pajtim me nenin 113.1 të Kushtetutës dhe në pajtim me rregullin 56.2 të Rregullores së punës, më 6 dhjetor 2012, njëzëri

VENDOSI

- I. TA HEDHË POSHTË kërkesën si të papranueshme;
- II. Ky vendim do t’u komunikohet palëve dhe do të botohet në Gazetën Zyrtare, në pajtim me nenin 20.4 të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese; dhe,
- III. Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

Gjyqtari raportues

Snezhana Botusharova

Kryetari i Gjykatës Kushtetuese

Prof. dr. Enver Hasani